

Møller Carl Hansen, Marke

Ved *Jakob Madsen, Kundby.*

Hvor Vejen fra Gudmanstrup støder til Vejen fra Marke By mod Aggersvold, var for mere end halvandethundrede Aar siden en mindre Vej mod Syd til den daværende Vandmølle ved Marke Aa. Vejen kom som følge deraf til at danne et Kors og kaldtes i daglig Tale „Korsvejen“. Ved Aaen, der vel aldrig har været af de stærkest vandførende, laa Vandmøllen og Møllegaarden, ca. 300 m Syd for Korsvejen. Omkring 1804 brændte baade Mølle og Møllegaard med Aars Mellemrum og blev derefter flyttet op paa Bakken mod Vest, og Vandmøllen blev erstattet med den nuværende hollandske Vindmølle. Af Møllens og Gaardens Beliggenhed ved Aaen er alle Spor udslettet.

Slægten fra Marke Mølle og Møllegaard.

Rasmus Hansen (Møller Carl Hansens Far) træffer vi som Ejer af Marke Mølle og Møllegaard før Midten af forrige Aarhundrede. Han var en agtet Mand, og blev i 1852 valgt til Medlem af Sogneforstanderskabet i Kundby Sogn.

Møller Rasmus Hansen træffer vi ogsaa som Medstifter af Den sjællandske Bondestands Sparekasse i 1855 sammen med Gmd. Hans Jensen, Kundby, og han var Medlem af nævnte Sparekasses første Bestyrelse. Møllerens havde for en Del deres Omgangskreds lidt uden for den jævne Bondestand. Blandt andet bestod den af Proprietær Jørgensens, Katrinedal, og Skovs paa Svinninge Hovgaard, ligesom Tiltalen oftest var paa Efternavn.

I Møllegaarden var der fem Børn, to Døtre og tre Sønner, hvoraf Carl Hansen var den yngste, født 28. August 1849, og ham vil jeg prøve at fortælle lidt om. Søkendeflokken havde

deres første Skolegang i den lille Skole mellem Marke og Torslunde Enghave, indtil den nye Skole ved Torslundevejen blev taget i Brug Aar 1858.

Carl Hansen fik sin første faglige Uddannelse hjemme. Siden var han Møllersvend i tre Aar paa en af Kongens Møller bag Skovene ved Jyderup, hvorefter han senere overtog den hjemlige Mølle. Hans ældre Broder Ludvig overtog Møllegaarden, og Carl Hansen byggede et Beboelseshus imellem Møllen og Vejen til Aggersvold, og her boede han i mange Aar sammen med sine to Søstre. De var alle tre ugifte. Fra Hus og Mølle var daglig en livlig Forbindelse med den store Kunde- og Vennekreds baade forretningsmæssigt og af menneskelige Grunde.

I den Tid maatte Mølleren bruge Vinden, naar den var der, saa der maatte tit males om Natten ved Lygteskær. Han var altid hensynsfuld over for Medhjælperen og tog selv den sidste Nattevagt fra Midnat til Morgen.

Ogsaa over for Møllen var han hensynsfuld; han vidste godt, at Vinden kunde være lunefuld, derfor kendte han Faren og Følgerne, hvis Vinden tog Magten fra de 36 Alens Vingefang.

Det har truffet, at en gammel Kunde har sagt til mig, at Mølleren ikke lagde Kværnene saa stærkt sammen. At en Kunde fik malet gratis i 22 Aar, har jeg ogsaa hørt; det sidste er et Bevis paa, at Mølleren gerne hjalp, naar der trængtes til det.

Under disse Nattevagter faar Mølleren dog ogsaa Tid til at iagttage det skiftende Vejrlig og gøre sine Erfaringer. Det var disse Iagttagelser, der vel kom til at danne Grundlag for hans store Viden om Vejrudsigten i de kommende Dage og som hans Bymænd lærte at værdsætte. Vi maa jo huske paa, at dengang var der hverken Radio eller Fjernsyn til Raadighed.

Saaledes skolet i det praktiske Liv kom Carl Hansen i Kontakt med Meteorologisk Institut og havde i mange Aar Station for daglige Vejrmedlinger, for Nedbør, Vindstyrke, Temperatur og Skydække m. m.

Mølleren stod paa en god Fod med sine Bymænd og deltog i den almindelige Selskabelighed som en velset Gæst.

I denne Forbindelse maa det ogsaa nævnes, at man mellem

Gaardmændene havde det saakaldte Bylag eller „Hornskifte“. Det bestod i, at sidste Lørdag i Oktober blev Byhornet skiftet til næste Mand i Kredsen. Det skete paa den Maade, at samtlige Gaardmænd, Møller, Smed og Tømrer blev indbudt til Spisning og Samvær for 1 Kr. at fejre denne Dag og fortsætte med Kortspil eller anden Selskabelighed til hen paa de smaa Timer.

Det var i mange Aar en Regel, at Sygekassens Formand, Lærer Nielsen, Trønninge, blev indbudt til at deltage for at indkassere de 2 Kr. fra hver Gaardmand i Byen, som deres aarlige Bidrag som Æresmedlem af Sygekassen androg. Ved Kortspillet en saadan Aften havde Lærer Nielsen faaet tre Medspillere, der i Løbet af Aftenen blev lidt trætte og usikre af Traktementet. Dette

Møller Carl Hansen, Marke.

gav Anledning til, at Lærer Nielsen paa Forespørgsel erklærede, at han havde spillet med tre „blinde“ Makkere.

I ca. 25 Aar var Mølleren Brandfoged og omfattede ogsaa dette Hverv med Samvittighedsfuldhed. Dengang paahvilede det Brandfogden og to Vidner at syne alle Skorstenene Foraar og Efteraar. For at faa et nøjagtigt Indtryk af Skorstenens Tilstand brugte Mølleren et Spejl ved Synet gennem den ofte aabne Skorsten.

Som Formand for Sundhedskommissionen i Kundby Sogn i en Aarrække kom Carl Hansen til at tage Stilling til adskillige sanitære Spørgsmaal. En mørk Vinteraften havde Mølleren været til et Møde i Kundby Forsamlingshus. Paa Vejen ned mod Brugsen traadte han i en vandfyldt aaben Grøft. Dette Uheld førte med sig, at bemeldte Grøft snart blev rørlagt.

Kundby Afholdsforening blev stiftet lige før Aarhundredeskiftet 4. Decbr. 1899 og førte som andre Foreninger af den Art en ret beskeden Tilværelse; men den fangede dog snart Mølle-

rens Opmærksomhed. Det varede ikke længe, før han, uden selv at være Medlem, betænkte Foreningens noget slunkne Kasse med et årligt Bidrag paa 50 Kr. ved Foreningens Stiftelsesdag eller det årlige Juletræ.

Denne gode, årlige Hjælp fik sin varige Form, da Møller Carl Hansen nogle Aar før sin Død i 1929 oprettede et Legat paa 1000 Kr. til Foreningens fremtidige Arbejde for Ædrueligheden. Dette Legat henstod urørt i ca. 20 Aar, da Foreningen blev opløst snart efter Møllerens Død. Legatmidlerne blev forvaltet af Mejeribestyrelsen Marius O. Jensen, Kundby, til 1952, og var paa dette Tidspunkt blevet til ca. 2000 Kr. Ved Amtets og Kommunens Godkendelse blev 1000 Kr. anvendt til Feriekolonien „Skovhuset“ i Præsteskovene, og Resten anvendes til Vedligeholdelse af Møllerens Familiegravsted paa Kundby Kirkegaard.

Mølleren og Julestormen.

Ved Aarhundredskiftet gik en forfærdelig Storm over Landet en Juledag og nat; den mærkedes selvfølgelig ogsaa paa Marke Mølle. Ved sit Arbejde ved denne Lejlighed fik Mølleren en Luftrejse ned fra Møllen. Paa Forespørgsel efter Luftfarten svarede Mølleren: „Saa længe jeg var i Luften gik det meget godt, det var først, da jeg naaede Jorden, det kneb med at faa sat sig“. Mølleren slap med nogle Smaaknubs.

Mølleren og Kundby Kirke.

Pastor Chr. Gad blev Sognepræst i Kundby i Foraaret 1907. Paa det Tidspunkt var der ingen Belysning i Kirken. Denne Mangel blev snart afhjulpet ved Møllerens Hjælp. Han bekojede 10 nye Petroleumslamper fordelt paa Ydervæggene i samtlige Hvælvingsfag; med disse Lamper klarede man sig til 1914, da den elektriske Installation blev gennemført. Ved den Lejlighed skænkede Mølleren fire Lysekroner, som blev fjernet i 1951 ved Kirkens Restaurering. Et Savn for mange ældre Beboere.

Disse Forbedringer blev gennemført saa ubemærket som muligt; men jeg husker, at Pastor Gad engang sagde, „at det var fra en, som ikke ønskede, at den venstre Haand skulde vide, hvad den

Marke Mølle ved Aarhundredskiftet.

højre gjorde“. Da Bymændene en Martsdag 1929 bar Møllerens Kiste ind i Kundby Kirke, ytrede en af dem Ønsket om at tænde Lysekronerne som en sidste Hilsen til deres Giver.

En Løber til Kirkegulvet var ogsaa en af Carl Hansens Gaver; den blev ogsaa fjernet i 1951.

Mølleren som Legatstifter.

I Sygeplejeforeningens Bestyrelse var C. H. i mange Aar eneste mandlige Medlem. Denne Forening betænkte han med et Legat paa 1000 Kr.

Et lignende Legat blev stiftet for trængende Hjem i Marke, forvaltet af Sogneraadet.

Møllerens største Legat var paa 6000 Kr. og bar Titlen: „Til Forældre, som opdrager deres Børn mønsterværdigt“, fortrinsvis i Marke. Dette Legat blev dog aldrig uddelt, og det skyldes nok, at det var vanskeligt for Sogneraadet at finde en rimelig Løsning.

Med Amtets Tilladelse er det nu vedtaget at anvende Legatets Midler til Biblioteket i den nye Centralskole.